

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:191

av Jens Holm m.fl. (V)

Respekt för djuren

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ny djurskyddslagstiftning baserad på djurskyddslagsutredningens förslag.
2. Riksdagen beslutar att det i djurskyddslagen ska införas en ny paragraf, 4 a §, med den lydelse som framgår i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett konkret förslag på hur djur inom livsmedelsindustrin ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en handlingsplan för att minimera antalet djur i djurförsök.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att garantera att även cirkusnäringen lever upp till djurskyddslagstiftningens krav vad gäller möjligheterna till naturligt beteende.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurskydd inom EU.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska verka för en FN-deklaration om djurvälstånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att höga krav på djurskydd ska bli en beståndsdel i det globala arbetet för en hållbar utveckling.

Dags för respekt för djuren

De åtta år som den borgerliga regeringen styrde Sverige är år som inneburit försämringar för djuren. Regeringen lade ned Djurskyddsmyndigheten, sänkte forskningsstödet till alternativ till djurförsök och till djurskyddsbefrämjande forskning, avförde förslaget om förbud mot pälsdjursuppfödning, skapade kaos i djurskyddskontrollerna, tillät fortsatt kastrering utan bedövning av grisar m.m. Detta är inte acceptabelt. Dessutom lade regeringen trots löften om detta inte fram en proposition baserad på utredningen om ny djurskyddslag trots att det nu gått nästan tre år sedan utredningens betänkande (SOU 2011:75) presenterades. Därför lägger Vänsterpartiet nu fram konkreta förslag på hur Sverige ska kunna bli bättre för djuren. Vi kommer att arbeta för en tydlig kursändring de närmaste åren. Djur är kännande varelser som förtjänar respekt.

Ny djurskyddslagstiftning

För tre år sedan presenterades omfattande förslag från djurskyddslagsutredningen för att modernisera och förenkla nuvarande lagstiftning och ge förutsättningar för att djurvälståndspå problem inte ska uppkomma. Lagändringar föreslogs för att främja respekten för djur baserade på vetenskaplig forskning och beprövad erfarenhet.

Vänsterpartiet anser att många viktiga förslag i utredningen ger förutsättningar för en efterlängtd modern djurskyddslagstiftning. När den föregående regeringen år 2013 lade fram propositionen Ändringar i djurskyddslagen föreslogs endast några begränsade ändringar av den nu 26 år gamla djurskyddslagen. Vi menar att propositionen var otillräcklig. Regeringen bör återkomma med förslag på ny djurskyddslagstiftning baserad på djurskyddslagsutredningens förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Minkfarmning

År 2006 lade den socialdemokratiska regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram propositionen Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning (prop. 2005/06:197). Tyvärr valde den borgerliga regeringen att inte gå vidare med propositionen med resultatet att situationen för minkarna inte har förbättrats. Visserligen har antalet minkfarmer minskat, men antalet minkar som dödas årligen har bara minskat från 1,3 miljoner 2001 till ungefär 1 miljon 2012, och framför allt har de knappast fått det bättre. Burarna och rutinerna på farmarna ser i allt väsentligt likadana ut som då och nya studier har visat att andelen djur med stereotypa beteenden är fortsatt hög på svenska farmar.

I en artikel i Applied Animal Behaviour Science i december 2009 visade forskare från Sveriges lantbruksuniversitet, med finansiering från pälsbranschen, att 70 procent av 150 minkhonor på två farmar utförde stereotypa beteenden, oavsett om de hade berikningsföremål eller inte. Dessa upprepade beteendemönster är en erkänd indikation på att ett djur inte får utlopp för viktiga naturliga beteendebestånd. Men det är också välkänt att minkar hanterar stress på två olika sätt. De aktiva hanterar sin frustration genom utåtriktade beteenden, t.ex. stereotypa rörelser, medan de passiva stresshanterarna reagerar med inaktivitet. Studier från Danmark har visat högre halter av stresshormoner hos de minkar som är inaktiva än hos dem som visar stereotypa beteenden. Även forskning på andra djurarter visar att stereotypa beteenden till viss del faktiskt kan lindra frustration och stress, och att de djur som är inaktiva t.o.m. mår ännu sämre. De svenska studier som gjorts har inte tagit passiva stresshanterare i beaktande och inte heller mätt halter av stresshormoner hos djuren. Detta tyder på att minkarnas upplevelse av stress på farmarna kan vara betydligt större än vad befintliga studier visat.

Under 2011 utförde länsstyrelserna inspektioner på 32 av landets omkring 70 minkfarmar. Bara 3 av 32 farmar klarade sig utan anmärkningar. Döda och/eller skadade minkar hittades på 22 procent av farmarna. På 19 procent av farmarna var burarna mindre än lagstiftningens minimimått. Föremål för sysselsättning åt minkarna saknades på hela 47 procent av farmarna. Pälsindustrin har alltså inte visat sig villig att leva upp till ens enkla och billiga berikningskrav som tillgång till halm, bollar eller ben, trots att det redan är ett tydligt lagkrav. Att pälsfarmarna då skulle klara av att ställa om till system som på allvar förändrar för djuren och minskar beteendestörningarna förefaller desto mer osannolikt.

Inspektionerna visade också på systematiska brister på andra områden: 50 procent av farmarna saknade giltigt tillstånd för sin verksamhet. Pälsdjursnäringsutredningen från 2003 rekommenderade att minknäringen helt eller delvis borde läggas ned om man inte senast till 2010 lyckades leva upp till djurskyddslagens krav på naturligt beteende. I Europa är trenden att allt fler länder förbjuder pälsdjursfarmning. Nederländerna, Storbritannien och Österrike är några av de länder som gjort det.

Jordbruksverket har tagit fram regeländringar för pälsdjursuppfödning som träder i kraft stegvis sedan 2012. Dessa ändringar är tyvärr av så begränsad natur att det inte kommer att medföra någon märkbar förbättring för djuren på svenska pälsfarmar. Pälsdjursuppfödning i Sverige kommer att fortsätta att inskränka djurens välfärd och möjlighet till ett naturligt beteende. Därför behövs en lagändring.

Lagförslaget från 2006 är lika aktuellt nu som då och vi väljer därför att lägga fram det i oförändrad form, sånär som på att Djurskyddsmyndigheten ändrats till

Jordbruksverket då Djurskyddsmyndigheten inte längre existerar. En ny paragraf, 4 a §, bör införas i djurskyddslagen med följande lydelse:

4 a § Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.

Detta bör riksdagen besluta.

Rätt till utevistelse

Stora förändringar måste göras för djuren inom livsmedelsindustrin. Endast i Sverige föds miljontals djur upp varje år, transporteras och slaktas för att bli mat åt människor. I motionen Hållbar mat (2014/15:V542) lägger Vänsterpartiet fram förslag på hur köttkonsumtionen ska kunna minska i Sverige. För förslag på det området hänvisas till den motionen.

Vänsterpartiet vill säkerställa att djurskyddslagens rätt till naturligt beteende fullföljs. När den nya djurskyddslagen kom 1988 fick kor, får och getter rätt till utevistelse. Andra djur inom livsmedelsindustrin har liknande behov av utevistelse, men det är ytterst få av dem som ges möjlighet till detta. Vi vill därför att fler djur inom animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett konkret förslag kring detta. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Minimera antalet djurförsök

Vänsterpartiet vill minimera antalet djur som utnyttjas i djurförsök. År 2000 utnyttjades ungefär 700 000 djur i försök, år 2012 låg antalet på fortsatt hög nivå på drygt 720 000 djur i Sverige. Om man dessutom lägger till fiskar i försök ökar antalet med 4,5 miljoner. Djurförsök innebär att djur utsätts för lidande. En individ kan utnyttjas i samma försök i allt från en tidsperiod av timmar till flera år. Sverige bör införa en handlingsplan för att minimera antalet djur i djurförsök. Handlingsplanen ska bestå av konkreta åtgärder för att minska antalet djur i försök samt kunna stämmas av års- och sektorsvis. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Djur på cirkus

Cirkusverksamhet bygger på att djur transporteras mellan platser och gör konster för publiken. Det innebär ofta omständigheter för djuren som orsakar stress och begränsar möjligheterna för naturligt beteende. I många fall blir utevistelsen begränsad till små och tillfälliga inhägnader samt att de i många fall förväntas göra konster som är onaturliga för dem. Djurskyddsförordningen innehåller därför begränsningar för vilka

djur som får visas på cirkus. Här ingår t.ex. apor, rovdjur (tamhund och tamkatt undantagna) och giraffer. Djurskyddslagsutredningen från 2011 föreslog att listan med arter som inte får visas på cirkus skulle utökas. Vänsterpartiet delar uppfattningen att det finns starka skäl ur djurskyddssynpunkt att ytterligare begränsa antalet djurarter som får visas på cirkus. Inte minst finns starka skäl att ifrågasätta lämpligheten i att låta vilda djur uppträda i ambulerande verksamhet. Kraven på möjlighet till naturligt beteende ska gälla i offentlig förevisning såväl som i övriga sammanhang. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att garantera att även cirkusnäringen lever upp till djurskyddslagstiftningens krav vad gäller möjligheterna till naturligt beteende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Djurskydd inom EU

Vänsterpartiet anser att regeringen inom EU måste agera kraftfullt för djuren. En ny handlingsplan för djurskydd i EU har antagits och ska nu implementeras i alla medlemsländer. Nyligen gjorde EU en översyn av transportförordningen för levande djur och presenterade konkreta förslag på hur situationen för djur under transporter kan förbättras. I dessa och alla andra fall där djur är involverade förväntar vi oss att Sverige kommer att spela en viktig roll. Sverige måste särskilt framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Globalt djurskydd

Sverige anses ha en av de strängaste djurskyddslagarna i världen. Men Sverige borde också verka internationellt för djuren. Regeringen bör, i dialog med riksdagen och med berörda intresseorganisationer, utarbeta en tydlig strategi för att få till stånd en FN-deklaration för djurvälstånd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Storskaliga djurindustrier påverkar, förutom djuren, ofta också miljön och klimatet negativt. Sverige bör därför också engagera sig för att höga krav på djurskydd och minskad köttkonsumtion ska bli en beståndsdel i det globala arbetet för en hållbar utveckling, t.ex. på FN:s klimattoppmöten och efterarbetet till Rio+20. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Stig Henriksson (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Hans Linde (V)

Emma Wallrup (V)